Elintarviketeollisuusliitto

Eduskunnan talousvaliokunta 26.2.2021

Hallituksen esitys eduskunnalle elintarvikelaiksi ja laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Marleena Tanhuanpää

Elintarviketeollisuusliitto

Kokonaisuudistus parantaa lain ja asetusten käytettävyyttä. Soveltamisalan laajennus tukee kokonaisvaltaista elintarviketurvallisuuden kehittämistä

Vientiin liittyvä selvitystyö:

- ETL pitää erittäin tärkeänä, että Ruokavirastolla on osoitettuna elintarvikevientiin valtion taholta riittävät ja pitkäaikaiset resurssit.

Elintarvikevalvonnan seuraamusmaksu:

- ETL esittää, että seuraamusmaksu otetaan käyttöön vasta sen jälkeen, kun Ruokavirasto on laatinut yksityiskohtaisen ohjeen seuraamusmaksun käytöstä.

Kunnan suorittamasta elintarvikevalvonnasta vuosittain perittävä valvonnan perusmaksu:

- ETL painottaa, että vuosimaksun tuottojen tulee kohdentua juuri elintarvikevalvonnan kehittämiseen, edelleen valmentavaan suuntaan.

Elintarviketurvallisuusjärjestelmien huomioinen

Lakiesityksellä pyritään parantamaan **valvonnan vaikuttavuutta** ja mahdollisuutta **kohdentaa valvontaa** erityisesti sellaisiin toimijoihin, jotka valvontaa eniten tarvitsevat ja joiden valvonnasta olisi eniten hyötyä sekä **kehittämään** valvontaviranomaisten ja toimijoiden välistä **työnjakoa** siten, että viranomainen pyrkii erityisesti ohjaamaan toimijaa. **Vastaavasti toimijan omia hyviä käytänteitä, kuten elintarviketurvallisuusjärjestelmiä voidaan hyödyntää riskiperusteisessa valvonnassa**.

Valvonta-asetuksen (EU) 2017/625 9 artiklassa todetaan: Toimivaltaisten viranomaisten on suoritettava virallista valvontaa kaikkien toimijoiden osalta säännöllisesti, riskiperusteisesti ja sopivalla tiheydellä ottaen huomioon

> *d) toimijoiden tai niiden pyynnöstä jonkin kolmannen osapuolen 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen sääntöjen noudattamisen varmistamiseksi suorittaman oman valvonnan luotettavuus ja tulokset, mukaan lukien yksityiset laadunvarmistusjärjestelmät tapauksen mukaan*

Sertifioidut elintarviketurvallisuuden hallintajärjestelmät

ETL:n Omavalvonta elintarviketeollisuudessa kysely 2020

58 % vastanneista yrityksistä on kehittänyt **laatukulttuuria** viime vuosina **rakentamalla elintarviketurvallisuus-sertifiointia** ja sertifioinnilla.

90 % vastaajista näki, että sertifioidut elintarviketurvallisuus-järjestelmät **tulee aina huomioida** viranomais-valvonnassa osana omavalvontaa.

74 % listasi sertifioitujen elintarviketurvallisuus-järjestelmien ylläpidon osa-alueeksi, jonka **osuus on viime vuosina lisääntynyt** suhteessa laadunohjauksen resursseihin.

68 % vastaajista kertoo elintarviketurvallisuus-järjestelmien kehittämisen olleen **painopiste** v. 2020 laadunohjauksen kehittämisessä.

65 % vastaajista sanoo elintarviketurvallisuus-järjestelmän mukaisen toiminnan **lisääntyneen** kahden viime vuoden aikana

59 % kertoo **investoidun tuoteturvallisuus-järjestelmien käyttöönottoon** ja sertifiointiin kahden viime vuoden aikana.

Elintarviketurvallisuusjärjestelmien huomioiminen

Toimijalla on sekä juridinen elintarviketurvallisuusvastuu että taloudellinen vastuu yrityksen toiminnasta.

Periaatteena sertifioiduissa elintarviketurvallisuusjärjestelmissä on jatkuva parantaminen ja toiminnan kehittäminen. Järjestelmien minimivaatimuksena on lainsäädännön noudattaminen. Nykyiset järjestelmät on sertifioitu valtaosin vuoden 2010 jälkeen. Kehitys on ollut nopeaa viime vuosina.

Omavalvonta elintarviketeollisuudessa -kyselyn tulokset vahvistavat ETL:n vaatimusta huomioida sertifioidut elintarviketurvallisuusjärjestelmät osana virallista elintarvikevalvontaa ja suunnata näin valvontaa sinne, missä sille on eniten tarvetta. Aiheesta on aloitettu Ruokaviraston kanssa rakentavaa vuoropuhelua.

Elintarvikelain perusteluosiossa todetaan, että yksityiset laadunvarmistusjärjestelmät eivät sellaisinaan korvaa omavalvontavelvoitetta eivätkä ne korvaa virallista valvontaa. Tästä ETL on samaa mieltä, virallinen valvonta on elintarviketeollisuudelle tärkeää. Sen sijaan **ETL vaatii, että perusteluosasta poistetaan s. 54 viimeinen virke: ”*Laatujärjestelmien vaikutus tulee sitä kautta, minkälaiset Oiva-tarkastusten tulokset toimija saa toiminnastaan viranomaisvalvonnassa*.”**

ETL perustelee vaatimustaan seuraavasti:

Oiva-tarkastuksessa arvioidaan hymynaamoin yrityksen elintarviketurvallisuutta. Aina, kun Oiva hymyilee (arvosana A tai B), elintarviketurvallisuus on kuluttajan kannalta yrityksessä hyvää.

Ruokaviraston riskiluokitusohjeessa todetaan, että suunnitelmallista tarkastustiheyttä lasketaan elintarvikehuoneistoissa 50 % silloin, kun suunnitelmallinen tarkastustiheys on vähintään kaksi tarkastusta vuodessa ja kuusi edellistä Oiva-raportin arviointitulosta on oivallisia (A).

Käytännössä kuuden A-arvosanan saaminen peräkkäin on hyvin vaikeaa ja arvosanojen A ja B välinen ero voi olla tulkinnanvarainen ja valvojakohtainen. **Siksi kyseinen virke tekee tyhjäksi hyvin alkaneen vuoropuhelun laatujärjestelmien hyödyntämisestä siihen, että valvonnan resursseja voidaan nykyistä paremmin suunnata ongelmakohteisiin.**

Valvontakäyntien määrä ei takaa elintarviketurvallisuutta, vaan jatkuva hyvä omavalvonta. Valvontakäyntien määrä ei myöskään takaa virallisen valvonnan tehokkuutta tai kustannustehokkuuden parantamista julkistalouden näkökulmasta. Järjestelmä tulee rakentaa niin, että toimijan hyvä toiminta käytännössä tulee vähentämään valvontakäyntien määrää.

Elintarviketeollisuusliitto

Kiitos!

Marleena Tanhuanpää
Elintarviketeollisuusliitto
marleena.tanhuanpää@etl.fi
p. 040-5282207